

Statsvetenskapliga förbundet

Förbundsredaktör: Katarina Roos

Rapport från Swepsa 2022 samt nya avhandlingar

av Katarina Roos

RAPPORT FRÅN SWEPSA 2022, PRISER OCH PRISTAGARE

I början av höstterminen 2022, 28–30 september, arrangerades Swepsa i Örebro. Konferensen inleddes med en keynote av Dr. Daniel Hausknost, Assistant Professor vid the Institute of Social Change and Sustainability (IGN), Vienna University of Economics and Business (WU Wien). Titeln för hans föreläsning var "Climate Crisis, eco-collapse and the reactive state: exploring the glass ceiling of transformation". Under konferensen deltog cirka 140 deltagare och 11 arbetsgrupper hade förannonserats.

Under konferensens andra dag genomfördes sedvanliga årsmötesförhandlingar. Ordförande Douglas Brommesson och sekreterare/kassör Johanna Jormfeldt (båda LNU) omvaldes. Två nya ledamöter valdes in i styrelsen, Astrid Hedin (MAU) samt Ali Abdelzadeh (HD). Övriga ledamöter i styrelsen omvaldes, Martin Karlsson (ORU), David Karlsson (KAU), Mariana Gustafsson (LIU), Niklas Bolin (MIUN), Anna Bendtz (GU), Sara Svensson (HH), Charlotta Söderberg (LTU), Anna Michalski (UU), Dalia Mukhtar-Landgren (LU), Therese Bjärstig (UMU), Ulrika Mörth (SU), Jörgen Ödalen (MDU), Ann-Cathrine Jungar (SH) samt Kjell Engelbrekt (FHS). Doktorandrepresentant för perioden 2022–2024 är Melika Erika Bouhleh, doktorand i statsvetenskap vid Örebro universitet. Thomas Larue, som är disputerad vid Umeå

universitet och sekretariatschef för utvärderings- och forskningssekretariatet i riksdagen, samt Tove Dannestam, som är disputerad vid Lunds universitet och chef för Omvärld och samverkan på Myndigheten för tillgängliga medier, omvaldes som allmänrepresentanter i styrelsen.

Vid årsmötet meddelades också ett antal priser och pristagare som förbundsstyrelsen beslutat om under verksamhetsåret 2022. Ett av dem är pris för bästa uppsats i *Statsvetenskaplig tidskrift*, vilket styrelsen fastställer efter ett nomineringsförfarande i tidskriftens redaktionsråd. Pris för bästa uppsats i *Statsvetenskaplig tidskrift* tilldelades denna gång en författartrio, Magnus Ekengren (FHS), Alina Engström (UI) och Mark Rhinard (SU) för uppsatsen "Coronapandemin – en smygande kris vintern 2020", publicerad i 2021:5, volym 123.

2021 års pris för bästa uppsats av yngre forskare tilldelades Daniel Fjellborg, Luleå tekniska universitet, för uppsatsen "Banging on closed doors or beating the drum? Social movements' interpretations of opportunities in legal appeal processes". Priskommittén bestod av Douglas Brommesson, Niklas Bolin samt Jörgen Ödalen och motiveringen lød: "Med utgångspunkt i ett intresseväckande empiriskt fenomen och med solid förankring i etablerade teoretiska förklaringsmodeller lyfter uppsatsen på ett mycket förtjänstfullt sätt upp nya förklaringar till varför sociala rörelser engagerar sig i juridiska processer, trots deras högst begränsade chanser till framgång."

Vart tredje år delar förbundet ut ett pris för bästa bok om svensk politik och för perioden 2018–2022 tilldelades det Jenny Jansson vid Halmstad Högskola för boken "Crafting the Movement – Identity Entrepreneurs in the

Swedish Trade Union Movement, 1920-1940”, som getts ut av Cornell University Press. Kommittén, som bestod av Sverker Gustavsson, Leif Lewin, Jenny Madestam samt Ulrika Mörth, lämnade följande motivering: ”Boken är ett viktigt kunskapsbidrag till forskningen om svensk politisk historia och förklarar den svenska arbetarrörelsens identitetsskapande. Analysen genomförs med fin känsla för materialet, skarpsinne och originalitet, särskilt i den empiriska undersökningen av identitetsprocessen.”

KOMMANDE KONFERENSER

Statsvetenskapliga förbundets årsmöte 2023 organiseras av Göteborgs universitet och datum för arrangemanget är 4-6 oktober. Preliminära arrangörer för årsmötet 2024 är Umeå universitet.

NoPSA arrangeras vartannat år och kommer nästa gång att genomföras i Bergen, Norge, 13-16 augusti 2024. Ett stipendium har inrättats för att doktorander och yngre forskare från universitet och högskolor i de fem nordiska länderna, Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige inklusive Färöarna, Grönland och Åland, ska kunna delta i systemkonferenser till Swepsa. Stipendierna kan användas till resekostnader, logi samt konferensavgift och högsta belopp är 500 Euro. Mer information om detta finns på NoPSAs hemsida.

NYA AVHANDLINGAR I STATSVETENSKAP SAMT I OFFENTLIG FÖRVALTNING UNDER 2022

Styrelsen för Statsvetenskapliga förbundet beslutade under föregående verksamhetsår att fortsätta uppdatera den lista som Leif Johansson, Lunds universitet, sammanställde för perioden 1890-2019. Styrelsen har gett förbundsredaktören i uppgift att administrera och sammanställa den fortsatta listan. Medlemmarna i styrelsen har inkommit med uppgifter om framlagda avhandlingar, och Diva samt respektive lärosätes hemsidor har använts för att verifiera och komplettera vissa

uppgifter. Styrelsen önskade också att förbundsredaktören gör någon form av återkommande sammanställning på förbundssidorna, och detta är det första trevande försöket. Den som hade hoppats på finurliga reflektioner kring trender och mönster liknande dem som Leif Johansson tidigare publicerat här i *Statsvetenskaplig tidskrift*, riskerar tyvärr att bli besviken. I denna premiäromgång är fokus på avhandlingarnas format, språk samt lärosäteshemvist, inte innehåll. För att det inte ska bli en renodlad beskrivning har jag valt att göra en jämförelse över tid med hjälp av Leif Johanssons data. Det blir en jämförelse mellan den nya listan på framlagda avhandlingar år 2022 med motsvarande lista för år 2012. Vad, om något, har hänt med avseende på avhandlingarnas antal, format, språk och lärosäteshemvist under den senaste tioårsperioden?

Under 2022 lades 45 avhandlingar fram, tre vid Förvaltningshögskolan, sju vid Göteborgs universitet, en vid Karlstads universitet, två vid Kungliga tekniska högskolan, fem vid Linköpings universitet, en vid Linnéuniversitetet, sex vid Lunds universitet, tre vid Örebro universitet, sju vid Stockholms universitet, två vid Umeå universitet samt åtta vid Uppsala universitet. Av disputanderna var 25 män och 20 kvinnor.

Vid en jämförelse mellan 2012 och 2022 är det framför allt två saker som sticker ut. Den ena är att den förstnämnda listan är betydligt kortare än den senare. På tio år har antalet avhandlingar mer än fördubblats, från 19 till 45. Det motsvarar en ökning med mer än 130 procent. Det andra är att 2022 års lista helt domineras av engelskspråkiga titlar. Endast två avhandlingar är författade på svenska. För tio år sedan var förhållandet mellan språken jämnt. Nio avhandlingar var skrivna på engelska och tio på svenska, vilket vittnar om att skiftet från svenska till engelska som det dominerande avhandlingsspråket redan då var en pågående process. De två avhandlingar som år 2022 är författade på svenska är båda monografier. Utöver dessa är ytterligare elva

monografier, men författade på engelska. Dessa framlades vid tre lärosäten, två vid Uppsala universitet och fyra vid Göteborgs respektive Stockholms universitet. Det stora flertalet, 32 av 45, är sammanläggningsavhandlingar författade på engelska, vilket motsvarar sju av tio avhandlingar.

För tio år sedan fanns sju lärosäten representerade på listan, Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet samt Uppsala universitet. Fördelningen i antal avhandlingar var relativt jämn mellan dessa. Vid samtliga lärosäten lades 2–3 avhandlingar fram, förutom vid Stockholms universitet där det var något fler, nämligen fem. 2022 har listan utökats med fyra lärosäten till totalt elva och variationen mellan lärosäten med avseende på antal framlagda avhandlingar har ökat. En av nykomlingarna på listan utmärker sig, Linköpings universitet, där fem avhandlingar lades fram under 2022.

En typisk avhandling i statsvetenskap för tio år sedan var en monografi, författad på svenska eller engelska. En typisk avhandling idag är en sammanläggningsavhandling på engelska. Avhandlingsprojektets problem, syfte och frågeställningar borde vara det som styr formatet, men betyder det att samtidens forskningsfrågor är annorlunda i jämförelse med för ett decennium sedan? Kanske är det delvis andra typer av problem som undersöks idag; det återstår fortfarande att undersöka. Kanske handlar det om att förväntningarna på vad som konstituerar en avhandling har förändrats. Det torde hänga samman med samtidens meriteringssystem, som i hög grad bygger på (antal) vetenskapliga publikationer, som värderas olika beroende på form och målgrupp. Tre till fyra artiklar som binds samman av en kappa är onekligen fler separata texter än en monografi, och redan publicerade artiklar har dessutom passerat granskningsprocessens nålsöga.

En forskarutbildning är en kvalificeringsprocess där doktoranden kvalificeras för

att möta vissa kvalifikationskrav. En framgångsrik forskare förväntas kunna publicera internationellt, oavsett forskningsfrågornas karaktär, samt ingå i olika projekt och samarbeten. Sammanläggningsavhandlingen erbjuder möjlighet att författa texter i samarbete med andra. Förmåga att samarbeta med andra värderas högt, inte bara inom akademien utan på arbetsmarknaden i stort och samförfattande kan ses som kvitto på sådan förmåga. Att ha någon att skriva med, att ingå i och vara inkluderad i en forskarmiljö eller ett nätverk anses viktigt och meriterande. Att flertalet skriver sammanläggningsavhandling på engelska kan alltså reflektera strategiska val givet de förväntningar som förknippas med den samtida forskarrollen. Men. Hur många gånger i ett forskarliv erbjuds möjligheten att verkligen lägga ut texten, att fördjupa sig i långa, detaljerade empiriska beskrivningar, att föra monologer om vetenskapsteoretiska utgångspunkter, att förlora sig i begreppsutredningar utan att begränsas av mer eller mindre detaljerade författaranvisningar som tillåter maximalt x-antal tusen ord? Borde det inte var just det som är möjligt under en forskarutbildning? Hur kan det då komma sig att så få skriver monografi i statsvetenskap? Kanske beror det på att det verkligen är en normförskjutning som ägt rum under det gångna decenniet. Att välja något som få andra väljer kan innebära att ikläda sig rollen som normbrytare och som sådan får en vara beredd på att utsättas för frågor, ifrågasättande och kritik och på att försvara sina val. Om doktorander väljer bort monografi av sådana skäl, ja då har vi som ämne problem som behöver adresseras och hanteras. Att vara doktorand på 2020-talet är tillräckligt tufft ändå. Doktoranden ska inte bara bevisa sin kvalificering genom att skriva en akademisk avhandling och tillgodogöra sig kunskaper, förmågor, färdigheter och förhållningssätt genom kurser. Den ska också kunna hantera forskningsdata och upprätta datahanterings-, datalagrings- och databevarandeplaner, kunna göra informationsklassning

och riskanalyser för informationssäkerhet, förhålla sig till en snårig lagstiftning kring forskningsetik och andra rättsliga ramar.

Syftet med den här korta texten har varit att beskriva och problematisera det skifte som uppenbarligen ägt rum under den senaste tioårsperioden med avseende på framlagda

avhandlingars format och språk. Nästa steg blir att utifrån abstract identifiera mönster med avseende på innehållet i de framlagda avhandlingarna. *To be continued!*

Katarina Roos är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.
E-post: katarina.roos@umu.se

Prenumerera på Statsvetenskaplig tidskrift!
www.statsvetenskapligtidskrift.org